

Stan i ochrona środowiska w województwie małopolskim w 2019 r.

05.10.2020 r.

↓ 17,4%

Spadek zużycia wody
w ujęciu rocznym

W porównaniu z 2018 r. znacznie zmniejszyło się zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności, emisja zanieczyszczeń pyłowych z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza zmalała o 11,2%, a gazowych (bez CO₂) – o 14,7%. Odpadów wytworzonych przez zakłady było więcej o 3,2%, a odebranych lub zebranych odpadów komunalnych – więcej o 0,5%.

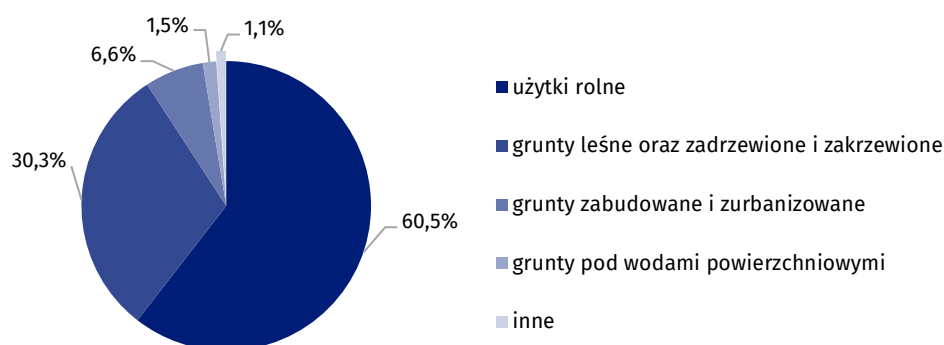
Wykorzystanie i ochrona powierzchni ziemi

Według stanu w dniu 1 stycznia 2019 r. powierzchnia województwa wynosiła 1518,3 tys. ha (4,9% ogólnej powierzchni kraju). Powierzchnia lądowa stanowiła 98,5% powierzchni geodezyjnej. Według kierunków wykorzystania, największy obszar zajmowały użytki rolne – łącznie 918,7 tys. ha, a następnie grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione – 460,6 tys. ha oraz grunty zabudowane i zurbanizowane – 99,9 tys. ha. Pozostała część powierzchni to grunty pod wodami powierzchniowymi, a także nieużytki, tereny różne oraz użytki ekologiczne.

Największą część powierzchni województwa stanowiły użytki rolne

Wykres 1. Struktura wykorzystania gruntów według ewidencji geodezyjnej

Stan w dniu 1 stycznia 2019 r.

W końcu 2019 r. tereny wiejskie zajmowały łącznie obszar 1352,4 tys. ha, tj. 89,1% powierzchni województwa, a tereny miejskie – 165,9 tys. ha (pozostałe 10,9%).

W ciągu roku z produkcji rolniczej i leśnej wyłączone 410 ha gruntów rolnych i leśnych, w tym 389 ha gruntów rolnych i 21 ha gruntów leśnych. Grunty te przeznaczono głównie na tereny osiedlowe – 275 ha (229 ha rok wcześniej). Powierzchnia gruntów zdewastowanych i zdegradowanych wymagających zagospodarowania i rekultywacji według stanu w dniu 31 grudnia 2019 r. wynosiła 2044 ha, tj. o 3,6% więcej niż przed rokiem. W ciągu 12 miesięcy zrehabilitowano i zagospodarowano łącznie 183 ha, w tym na cele rolnicze – 85 ha, a na cele leśne – 47 ha. Jednocześnie odnotowano 3285 pożarów upraw rolnych, łąk i rżysk oraz nieużytków (o 36,3% więcej niż przed rokiem), które objęły łącznie powierzchnię 1074 ha (o 12,2% większą niż w 2018 r.).

Pobór i zużycie wody

Pobór wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności wyniósł 441,2 hm³, tj. 4,8% wielkości krajowej i był mniejszy o 16,0% niż rok wcześniej. Najwięcej wody pobrano z ujęć własnych na cele produkcyjne – 216,7 hm³ (49,1%), a następnie do eksploatacji sieci wodociągowej (pobór wody na ujęciach przed wtłoczeniem do sieci) – 170,2 hm³ (38,6%), a także do nawodnień w rolnictwie i leśnictwie oraz napętniania i uzupełniania stawów rybnych – 54,3 hm³ (pozostałe 12,3%).

Według powiatów, w 2019 r. największy pobór wody miał miejsce w krakowskim – 174,1 hm³ (39,5% poboru wody w województwie), a w dalszej kolejności w mieście Kraków – 75,2 hm³ (17,0%) i w powiecie oświęcimskim – 57,7 hm³ (13,1%). Natomiast najmniej wody pobrano w powiecie dąbrowskim – 1,0 hm³ (0,2% poboru wody w województwie) oraz w mieście Nowy Sącz i w powiecie brzeskim – odpowiednio: 2,2 i 2,3 hm³ (tj. po 0,5%).

Prawie 40% poboru wody miało miejsce w powiecie krakowskim

Pobór wody w powiecie krakowskim był przeznaczony w przeważającej większości (w 92,3%) na cele produkcyjne, podczas gdy w Krakowie wiązał się przede wszystkim z eksploatacją sieci wodociągowej (84,9%). W powiecie oświęcimskim większość poboru (68,9%) była przeznaczona do nawodnień w rolnictwie i leśnictwie oraz napełniania i uzupełniania stawów rybnych.

W ciągu roku zużyto 392,6 hm³ wody, tj. 4,5% wielkości krajowej. Było to o 17,4% mniej w skali roku. Przemysł zużył 213,4 hm³ (54,4%) wody, w tym 97,0% przeznaczono na cele produkcyjne. Jednocześnie zużycie wody przez wodociągi sieciowe wynosiło 124,9 hm³ (31,8% ogólnego zużycia wody), a do nawodnień w rolnictwie i leśnictwie oraz napełniania i uzupełniania stawów rybnych – 54,3 hm³ (pozostałe 13,8%).

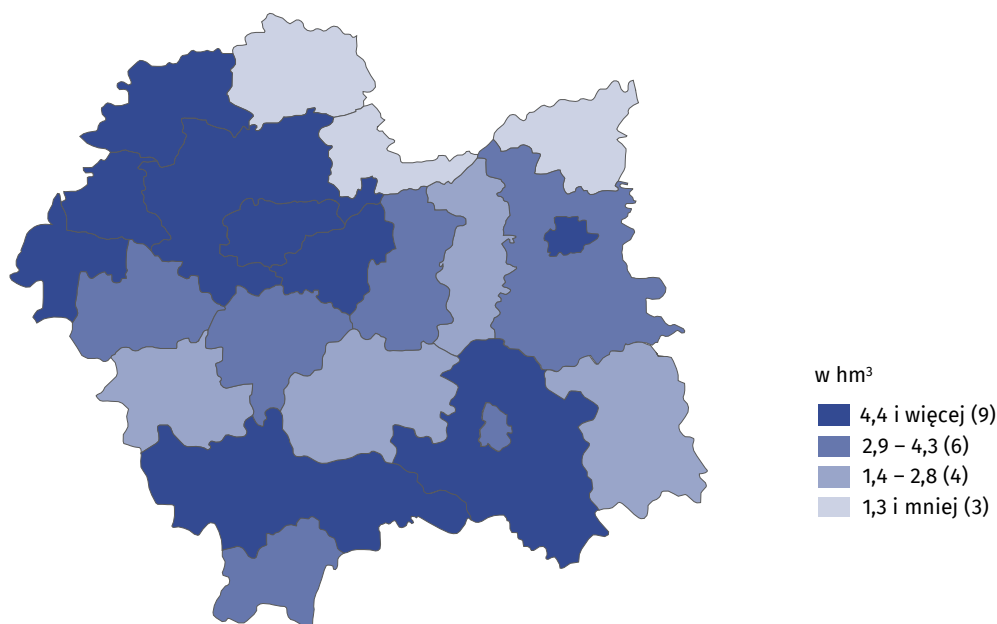
Ścieki

Do wód powierzchniowych lub do ziemi odprowadzono 434,1 hm³ ścieków przemysłowych i komunalnych (tj. 5,6% wielkości krajowej). Było to mniej o 16,5% niż w 2018 r. Udział ścieków odprowadzonych bezpośrednio z zakładów (318,2 hm³) wyniósł 73,3%, podczas gdy pozostałą część stanowiły ścieki komunalne. Z ogólnej ilości ścieków odprowadzonych do wód lub do ziemi 62,2% (269,9 hm³) wymagało oczyszczania, w tym prawie połowa została oczyszczona mechanicznie, a ponad jedna trzecia – z podwyższonym usuwaniem biogenów.

Najwięcej ścieków wymagających oczyszczania odprowadzono do wód lub do ziemi w powiecie olkuskim – 42,7% udziału w wielkości wojewódzkiej, a w dalszej kolejności w Krakowie – 18,6% i powiecie oświęcimskim – 5,8%. Najmniej tego typu ścieków odnotowano w powiecie proszowickim (0,2% ogólnej ich ilości), a następnie w dąbrowskim i miechowskim (po 0,3%).

Najwięcej ścieków wymagających oczyszczania odprowadzono do wód lub do ziemi w powiecie olkuskim – 42,7% ogólnej ich ilości

Mapa 1. Ścieki przemysłowe i komunalne wymagające oczyszczania odprowadzone do wód lub do ziemi według powiatów w 2019 r.

W końcu 2019 r. w województwie działało 313 oczyszczalni ścieków (przemysłowych i komunalnych). Liczba przemysłowych oczyszczalni ścieków (67) nie zmieniła się, natomiast liczba komunalnych oczyszczalni ścieków (246) wzrosła o 3 w stosunku do roku poprzedniego. Wśród komunalnych oczyszczalni ścieków znajdowało się 180 oczyszczalni typu biologicznego i 66 z podwyższonym usuwaniem biogenów. Udział ludności obsługiwanej przez oczyszczalnie ścieków wyniósł 67,3%, przy czym w miastach – 94,1%, a na wsi 42,4%.

Działało 313 oczyszczalni ścieków

Zanieczyszczenie i ochrona powietrza

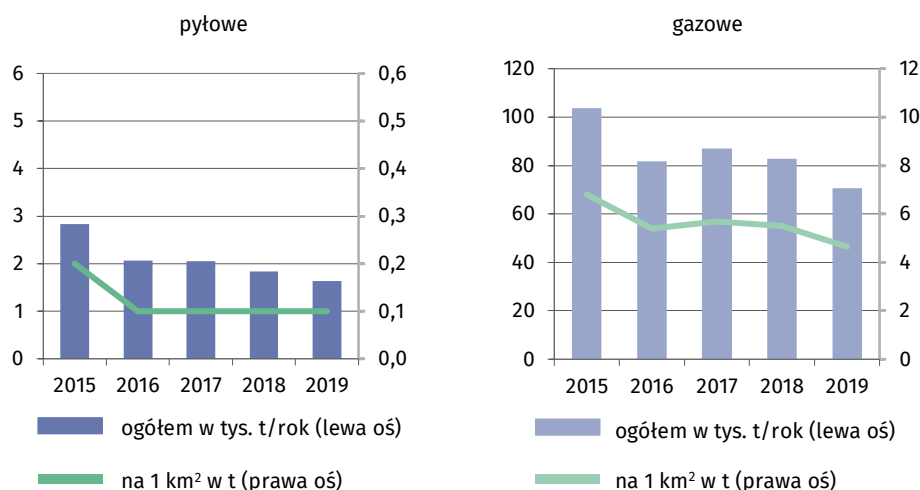
Na terenie województwa w końcu roku działały 144 zakłady szczególnie uciążliwe dla czystości powietrza, tj. 7,7% ogólnej liczby tego typu zakładów w Polsce. Liczba tego typu zakładów w województwie nie uległa zmianie w odniesieniu do roku poprzedniego. Większość z nich, tj. 87 zakładów posiadała urządzenia do redukcji zanieczyszczeń pyłowych, natomiast 27 było wyposażonych w urządzenia do redukcji zanieczyszczeń gazowych.

Emisja zanieczyszczeń pyłowych i gazowych z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza wyniosła w ciągu roku łącznie 72,3 tys. t (bez CO₂). Na przestrzeni ostatnich dwóch lat znacznie spadła emisja zanieczyszczeń pyłowych – o 11,2%, podczas gdy emisja zanieczyszczeń gazowych (bez CO₂) zmniejszyła się o 14,7%.

Zakłady szczególnie uciążliwe dla czystości powietrza wyemitowały 1,6 tys. t zanieczyszczeń pyłowych (0,1 t na 1 km² powierzchni, podobnie jak w kraju), co stanowiło 6,0% krajowej emisji pyłów z tego typu zakładów, a także 70,6 tys. t zanieczyszczeń gazowych (bez CO₂), tj. 6,1% wielkości krajowej (4,7 t na 1 km² powierzchni województwa, 3,7 t – w Polsce).

Działały 144 zakłady szczególnie uciążliwe dla czystości powietrza

Wykres 2. Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych

Wśród miast najwięcej zanieczyszczeń pyłowych odnotowano w Krakowie – 0,6 tys. t, czyli 36,1% emisji wojewódzkiej, a w dalszej kolejności w Tarnowie i Trzebini – odpowiednio 0,3 tys. t (17,2%) i 0,1 tys. t (8,0%). Jednocześnie, według powiatów, największą ilość zanieczyszczeń gazowych (bez CO₂) wyemitowano w oświęcimskim – 31,0 tys. t (43,8% emisji wojewódzkiej), a następnie w Krakowie – 13,4 tys. t (19,0%) i Tarnowie – 7,0 tys. t (9,8%).

Ponad 1/3 zanieczyszczeń pyłowych w województwie wyemitowano w Krakowie

W urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń powietrza zatrzymano i zneutralizowano 632,0 tys. t zanieczyszczeń pyłowych, tj. 99,7% zanieczyszczeń pyłowych wytworzonych oraz 91,9 tys. t zanieczyszczeń gazowych, tj. 56,5% zanieczyszczeń gazowych wytworzonych (bez CO₂). Stopień redukcji wytworzonych zanieczyszczeń pyłowych w latach 2015-2019 utrzymywał się na poziomie 99,6% – 99,7%, a w przypadku zanieczyszczeń gazowych (bez CO₂) wahał się w granicach od 51,1% do 58,8%.

Ochrona przyrody i różnorodności biologicznej

Obszary prawnie chronione w końcu roku zajmowały łącznie 804,4 tys. ha, co stanowiło 53,0% powierzchni ogólnej województwa i 8,0% powierzchni chronionej w Polsce. W odniesieniu do stanu z 2018 r. powierzchnia obszarów prawnie chronionych w województwie nieco zmalała.

Obszary prawnie chronione zajmowały 53,0% ogólnej powierzchni województwa

Wśród form ochrony przyrody dominowały obszary chronionego krajobrazu (572,0 tys. ha, tj. 71,1% areálu chronionego), jak również parki krajobrazowe (175,7 tys. ha, tj. 21,8% areálu chronionego). Parki narodowe o łącznej powierzchni 38,1 tys. ha stanowiły 4,7% powierzchni prawnie chronionej województwa.

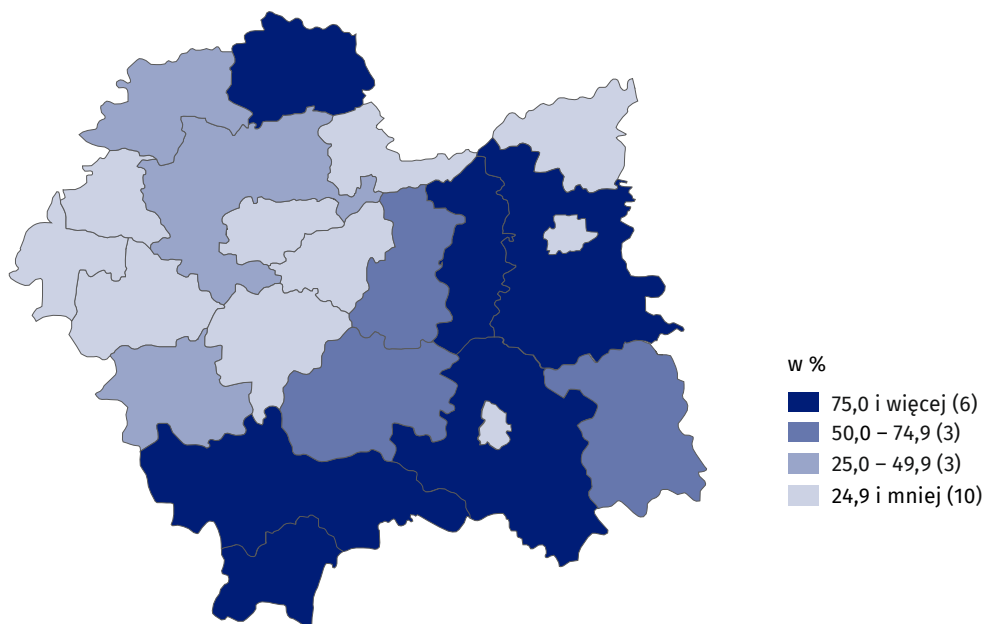
Według powiatów, najwięcej obszarów chronionych odnotowano w nowotarskim – 130,5 tys. ha, a następnie w nowosądeckim – 125,3 tys. ha oraz w tarnowskim – 105,9 tys. ha.

Największy udział obszarów chronionych w powierzchni danego powiatu wystąpił w tatrzańskim (92,9%), a w dalszej kolejności w nowotarskim (88,5%) i miechowskim (86,4%). Natomiast relatywnie najmniej obszarów tego typu posiadało miasto Tarnów (0,1%) oraz powiat wielicki (0,3%) i oświęcimski (0,6%). W Krakowie obszary objęte ochroną prawną zajmowały 4,9 tys. ha i stanowiły 14,9% powierzchni miasta.

W omawianym roku na 1 mieszkańca w województwie przypadło 2,4 tys. m² powierzchni obszarów prawnie chronionych, przy czym najwięcej w powiecie miechowskim – 12,0 tys. m².

Mapa 2. Powierzchnia obszarów prawnie chronionych w powierzchni ogółem według powiatów w 2019 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Liczba pomników przyrody w końcu roku wyniosła 2193, w tym większość (76,3%) stanowiły pojedyncze drzewa w liczbie 1673. W dalszej kolejności były to grupy drzew – 227 i skałki – 160. Województwo skupiało 7,9% ogólnej liczby pomników przyrody w kraju. Inne formy ochrony przyrody, które występowały na terenie województwa to: 79 stanowisk dokumentacyjnych, 48 użytków ekologicznych i 9 zespołów przyrodniczo-krajobrazowych.

Ochroną objętych było 85 rezerwatów przyrody o łącznej powierzchni 3414,8 ha. Pod ścisłą ochroną znajdowało się 507,0 ha, czyli 14,8% powierzchni rezerwatów. Najliczniejsze były rezerваты chroniące ekosystemy leśne (42) o łącznej powierzchni 2056,4 ha. Przeciętna powierzchnia rezerwatu przyrody wyniosła 40,2 ha, przy czym najmniejsze były rezerваты stepowe (średnio 4,8 ha), a największe torfowiskowe (1 obiekt – 114,7 ha). Średnia powierzchnia rezerwatów leśnych wynosiła 49,0 ha.

Odpady

Ogólna ilość odpadów (z wyłączeniem odpadów komunalnych) dotychczas składowanych (nagromadzonych) wykazywała tendencję spadkową i w końcu 2019 r. wyniosła 124,4 mln ton, tj. 6,9% wielkości krajowej. Było to o 0,5% mniej niż w 2018 r. Na 1 km² powierzchni województwa przypadło 8,2 tys. ton odpadów, według powiatów najwięcej w Krakowie – 104,1 tys. t/km², a następnie w powiecie olkuskim i chrzanowskim – odpowiednio: 66,4 i 48,8 tys. t/km². Ponad połowa, tj. 53,6% wojewódzkiej ilości odpadów nagromadzonych w środowisku oraz 39,8% odpadów wytworzonych w ciągu roku koncentrowało się w 8 miastach, takich jak: Kraków, Trzebinia, Libiąż, Oświęcim, Skawina, Alwernia, Bukowno i Tarnów.

W 2019 r. 130 zakładów (objętych badaniem) wytworzyło 6,5 mln t odpadów (5,7% w skali kraju), tj. o 3,2% więcej niż w 2018 r. Liczba zakładów spadła o 18 w ujęciu rocznym. Odpady poddane odzyskowi stanowiły ponad połowę, tj. 55,5% wszystkich odpadów wytworzonych w ciągu roku, ponadto 37,3% przekazano innym odbiorcom, 4,3% odpadów unieszkodliwiono we własnym zakresie, a 2,9% zmagazynowano czasowo.

Średnio na 1 km² powierzchni województwa nagromadzono 8,2 tys. ton odpadów przemysłowych

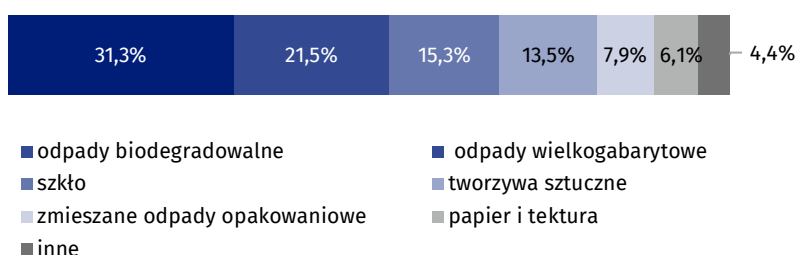
W analizowanym roku odebrano lub zebrano (wytworzono) 1078,8 tys. t odpadów komunalnych, czyli o 0,5% więcej w stosunku do roku poprzedniego. Na 1 mieszkańca w województwie przypadło 316,8 kg odebranych lub zebranych odpadów komunalnych w ciągu roku (w kraju 332,2 kg), w tym z gospodarstw domowych – 277,0 kg (w Polsce – 280,7 kg).

Na 1 mieszkańca przypadło 316,8 kg odpadów komunalnych odebranych lub zebranych w ciągu roku

Ilość odpadów komunalnych zmieszanych odebranych lub zebranych wyniosła 721,1 tys. t., tj. 8,2% w skali kraju. Z ogólnej ilości wyżej wymienionych odpadów komunalnych (bez wyselekcjonowanych) 83,7% pochodziło z gospodarstw domowych, a 16,3% z pozostałych źródeł. Jednocześnie odebrano 2101,1 dam³ nieczystości ciekłych – ścieków bytowych.

Selektywnie zebrano 357,7 tys. t, tj. niemal jedną trzecią ogólnej ilości odebranych lub zebranych (wytworzonych) odpadów komunalnych, w tym najczęściej stanowiły odpady biodegradowalne (31,3%), a następnie odpady wielkogabarytowe, szkło, tworzywa sztuczne, zmieszane odpady opakowaniowe, a także papier i tektura. Ilość odpadów komunalnych odebranych lub zebranych selektywnie była o 2,6% większa niż w 2018 r.

Wykres 3. Struktura odpadów komunalnych zebranych selektywnie w 2019 r.

Podstawowym sposobem unieszkodliwiania odpadów komunalnych jest w dalszym ciągu ich deponowanie na składowiskach. W 2019 r. masa zebranych odpadów komunalnych przeznaczonych do składowania wyniosła 369,1 tys. t (rok wcześniej 318,1 tys. t).

W końcu roku było 14 czynnych kontrolowanych składowisk zajmujących powierzchnię 84,6 ha (w tym 23,8 ha powierzchni zrehabilitowanej) oraz 137 nielegalnych wysypisk odpadów o łącznej powierzchni 1,0 ha. W ciągu roku podczas likwidacji 1152 tego typu wysypisk zebrano 2,3 tys. t odpadów komunalnych. W stolicy województwa według stanu w końcu omawianego roku znajdowało się 1 czynne składowisko, na którym unieszkodliwiane są odpady komunalne, o powierzchni 25,0 ha (w tym 10,8 ha zrehabilitowano). W Krakowie w ciągu roku podczas likwidacji 428 nielegalnych wysypisk zebrano 0,6 tys. t odpadów komunalnych.

W ciągu roku zlikwidowano 1152 dzikie wysypiska, skąd zebrano 2,3 tys. t odpadów komunalnych

Ekonomiczne aspekty ochrony środowiska

Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska wyniosły 939,7 mln zł (w cenach bieżących), co stanowiło 7,6% nakładów w Polsce poniesionych na ten cel. W skali roku wzrosły one o 13,9%. Najwięcej środków finansowych – 574,3 mln zł przeznaczono na gospodarkę ściekową i ochronę wód, tj. 61,1% ogólnej kwoty nakładów, w tym głównie na sieć kanalizacyjną odprowadzającą ścieki i wody opadowe (62,0%) i na oczyszczanie ścieków (37,7%). Na ochronę powietrza atmosferycznego i klimatu wydatkowano 144,0 mln zł, tj. 15,3% nakładów.

Nakłady na ochronę środowiska wzrosły o 13,9% w ujęciu rocznym

Nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej wyniosły 258,5 mln zł (8,0% w skali kraju), co oznacza wzrost w stosunku do poprzedniego roku o 73,3%. Największy udział w ogólnej kwocie nakładów miały środki przeznaczone na ujęcia i doprowadzenia wody (59,4%), a w dalszej kolejności na obywatowania przeciwpowodziowe (17,5%) oraz zbiorniki i stopnie wodne (15,5%).

Nakłady na gospodarkę wodną zwiększyły się o 73,3% w skali roku

Podstawowym źródłem finansowania nakładów na ochronę środowiska były środki własne w wysokości 506,7 mln zł, tj. 53,9% ogólnej wielkości nakładów, a następnie środki z zagranicy – 262,1 mln zł (27,9%) oraz fundusze ekologiczne (pożyczki, kredyty i dotacje) – 126,7 mln zł (13,5%). Na gospodarkę wodną najczęściej przeznaczono również ze środków własnych – 177,3 mln zł, tj. 68,6% ogólnej kwoty nakładów, a w dalszej kolejności 37,7 mln zł (14,6%) z zagranicy i 35,9 mln zł (13,9%) z funduszy ekologicznych (pożyczek, kredytów i dotacji).

W przypadku cytowania danych Głównego Urzędu Statystycznego prosimy o zamieszczenie informacji: „Źródło danych GUS”, a w przypadku publikowania obliczeń dokonanych na danych opublikowanych przez GUS prosimy o zamieszczenie informacji: „Opracowanie własne na podstawie danych GUS”.

Opracowanie merytoryczne:
Urząd Statystyczny w Krakowie
Dyrektor Agnieszka Szlubowska
Tel: 12 420 40 50

Rozpowszechnianie:
Rzecznik Prasowy Prezesa GUS
Karolina Banaszek
Tel: 695 255 011

Wydział Współpracy z Mediami

Tel: 22 608 34 91, 22 608 38 04

e-mail: obslugaprasowa@stat.gov.pl

www.stat.gov.pl

[@GUS_STAT](https://twitter.com/GUS_STAT)

[@GlownyUrzadStatystyczny](https://www.facebook.com/GlownyUrzadStatystyczny)

Powiązane opracowania

[Ochrona środowiska 2019](#)

[Ekonomiczne aspekty ochrony środowiska 2019](#)

Temat dostępny w bazach danych

[Bank Danych Lokalnych → Stan i ochrona środowiska](#)

Ważniejsze pojęcia dostępne w słowniku

[Emisja zanieczyszczeń powietrza](#)

[Formy ochrony przyrody](#)

[Grunty pod wodami](#)

[Grunty zadrzewione i zakrzewione](#)

[Grunty zdegradowane](#)

[Grunty zdewastowane](#)

[Ochrona przyrody](#)

[Oczyszczalnia ścieków](#)